No. 208. 1832.

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig- en Wetenschappelijk

Nieuws- Blad.

Vrijdag den 31 Augustus.

TWEEDE UITGAVE DER COURANT
(van Donderdag den 30 Augustus)
behelzende de laatste *Fransche* en *Belgische* berigten, benevens de *Fransche Beursprijzen* van den volgenden dag.

BELGIE.

BRUSSEL, den 29sten Augustus.

De *Moniteur* behelst het berigt, dat de koning, ter gelegenheid van zijn huwelijk, aan twee honderd dertien veroordeelden kwijtschelding of vermindering van straf geschonken heeft. De kolonel *Borremans*, de eenige nog veroordeelde om staatkundige misdaden van die gevangen werd gehouden, behoort onder de vrijgestelden.

— De proeven met de paixhans-kanonnen eergisteren op de heide van Brascaet door den kolonel *Paixhans* zelven genomen, worden gezegd aan de verwachting beantwoord te hebben; dezelve zijn genomen met een stuk van 10 duim en met een van 8 duim middellijn, welke beide hunne kogels of brandstoffen tot op een afstand van 3000 ellen moeten hebben geworpen. Het zijn voornamelijk de blikken doozen waarmede deze stukken de grootste verwoesting aanrigten. Men heeft met beide achtervolgelijk de proef daarvan genomen, zijnde op het eene stuk een doos van 59 ned. ponden waarin 545 kogels en op het ander een van 108 ponden met 947 kogels van 3 oncen geladen geweest.

De kolonel *Paixhans* is van Antwerpen alhier terug gekomen.

— De heer *Ludloff*, secretaris van den baron *Stockmar*, is gisteren avond naar Londen vertrokken. — Onze gezant te Parijs, de heer *Lehon*, die zich tegenwoordig te Brussel bevindt, is dezen nacht naar Doornik vertrokken, doch wordt over eenige dagen terug gewacht. — De generaal *Merckx* is naar zijne bestemming afgereisd.

— Men zegt dat de heer *de Brouckere* zijne demissie als kolonel zal inzenden; hij zou aan het hoofd van het muntwezen geplaatst worden.

(Belge)

— *l'Emancipation* behelst (*in zijn nommer van morgen*) een vertoog over de reden, dat de ministers, ofschoon overtuigd van de onmogelijkheid voor hen om in nieuwe concessien te bewilligen, nog steeds het stilzwijgen bewaren en den weg der diplomatische nota's nog niet verlaten hadden om tot manifesten over te gaan, en onze vorderingen en regten krachtiger te doen gelden. Men moest gelooven, zegt hij, dat zij gegronde redenen hebben om te denken, dat de jongste uitstellen, in geen geval en wat er gebeure, voor de zaak verloren waren; zij moesten de overtuiging daarvan hebben, omdat op hen de verantwoordelijkheid van dit uitstel beruste; zij wisten hoezeer hetzelve het ongeduld en de ongerustheid wettigde en hadden, eensdeels, voor oogen s' lands uitgaven, een aanzienlijk leger op den oorlogsvoet onderhoudende; anderdeels, de nadeelen die een dergelijke staat van zaken onderscheiden takken van nijverheid toebragt. De ministers met zulke denkbeelden vervuld achtende, denkt *l'Emancipation* er niet aan, de nieuwe vertragingen van het tegenwoordig oogenblik aan weifeling of zorgeloosheid toe te schrijven; hij gelooft het redelijker, eene andere gevolgtrekking er uit te maken, deze namelijk, dat zoo het gouvernement de onderhandelingen nog voor eenige dagen haren gang heeft laten gaan — er aan deel te nemen, dat ging onmogelijk — de hoop, om door die onderhandelingen tot eene eervolle en gewenschte schikking te geraken, zeer aanmerkelijk moest zijn toegenomen. — Waarop die hoop nu eindelijk zou moeten berusten, zegt genoemd blad evenwel niet.

— Het cholera berigt van heden houdt 36 nieuwe gevallen en 30 sterfgevallen.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 27sten Augustus.

De ministers hebben zich dezen morgen alle naar St. Cloud begeven, om daar, onder het voorzitterschap van den koning, eenen kabinetsraad te houden. Ofschoon zulks overigens dagelijks plaats heeft, wil men echter daaraan heden eenig meerder gewigt hechten, en zegt men vrij algemeen, dat de benoeming van een veertigtal pairs, waarin het ministerie tot nu toe vele zwarigheden zijn ontmoet, eindelijk zoude worden vastgesteld.

De ordonnantie tot bijeenroeping van de wetgevende kamers is nog niet in den *Moniteur* verschenen; echter hebben ook de ministeriele bladen te kennen gegeven, dat men in de eerste dagen van October de zitting zoude openen, daarbij voegende, dat het budget en eene wet op de drukpers de eerste en belangrijke onderwerpen zouden zijn, welke in beraadslaging zouden worden gebragt.

— Een courrier, gisteren bij het ministerie van buitenlandsche zaken van St. Petersburg aangekomen, heeft bijzondere berigten van den 14den dezer medegebragt. Het belangrijkst wat dezelve inhouden, is de bevestiging, dat de graaf *Pozzo di Borgo* voortdurend het onbepaaldst vertrouwen bij den keizer geniet, en eerlang alhier in zijne vorige kwaliteit zal terugkeeren. Men voegt er zelfs bij, dat zijne reis reeds op den 16den of 17den dezer bepaald was, doch iets langer zoude duren, omdat dezelve ditmaal over Berlijn zoude genomen worden.

— Volgens de dagbladen der westelijke departementen verwacht men te Cherbourg nog immer eenige schepen, waaronder het linieschip *de Suffren*, welke het eskader van kleinere vaartuigen, aldaar reeds vereenigd, zoude moeten versterken.

— De algemeene aandacht wordt heden vooral bezig gehouden door de St. Simonisten, die voor het hof van assises te regt staan. Ofschoon slechts vier hunner als beschuldigden optreden, heeft de geheele broederschap zich dezen morgen, in het kleed harer orde uitgedoscht, en in plegtigen optogt naar het paleis van justitie begeven. De tijd, welke zij in de zoogenaamde zaal *des pas perdus* moesten doorbrengen, heeft eene der vrouwen zich ten nutte gemaakt, door het volk, dat in ontelbare menigte verzameld was, eene ernstige predikatie over de voortreffelijkheid hunner wijze van godsvereering voor te dragen. Vader *Enfantin*, die, even als al de overige, met een blaauwe tabbaard over wit ondergoed gekleed was en eenen langen baard droeg, onderscheidde zich door een roode sjerp, waarop met groote letters de woorden *de Vader* geschreven waren. *Rodrigues*, mede een der beschuldigden, die zich echter voor een geruimen tijd van de overige afzonderde, was daarentegen in gewone kleeding en zonder eenig geleide. In de regtzaal binnen gebragt, heeft de president aan de beschuldigden de gewone vragen gerigt, waarop onder anderen door vader *Enfantin* is geantwoord, dat hij een nieuw geloof verkondigde. Uit de akte van beschuldiging is het vervolgens gebleken, dat de beide genoemde hoofden der secte, met de heeren *Chevallier* en *Duveijnier*, voormalige redacteurs der *Globe*, wegens schennis aan de openbare zedelijkheid werden aangeklaagd, de beide laatste vooral uithoofde van een artikel in genoemd dagblad opgenomen, en getiteld: *Ophelderingen van vader* Enfantin *omtrent de betrekkingen tusschen man en vrouw.* De getuigen waren ten getale van acht-en-dertig en onder deze de meeste St. Simonisten. Toen de president een dezer laatsten den eed, van aan de waarheid getrouw te zullen zijn, wilde doen afleggen, keerde de getuige zich vooraf naar *Enfantin* en vroeg, of het hem vergund was, hetwelk ontkennend werd beantwoord. Daarop ontstond er eene hevige woordenwisseling tusschen den advokaat-generaal, de verdedigers en vader *Enfantin* zelven, die echter spoedig daaraan een einde maakte met de verklaring: *Ik zeg U, dat ik de levende wet ben. Het is dus niet te verwonderen, dat de lieden, die mij omringen en die mijne kinderen zijn, mijnen raad vragen en denzelven opvolgen.* Eenstemmig hebben dan ook deze en de overige geweigerd den gevorderden eed af te leggen. Het publiek ministerie heeft daarop de aanklagt toegelicht en het woord was, bij het vertrek der laatste berigten, aan de verdedigers gegeven.

Behalve eene ontzaggelijke menigte volks, is ook het getal der St. Simonisten merkelijk gedurende de behandeling der zaak toegenomen, en hebben zij onophoudelijk het volk aangesproken. Van daar dat reeds des morgens de politie-beambten en een detachement der municipale garde het paleis van justitie bewaakt heeft, en des middags ten twee uren de wachten zijn verdubbeld.

— Heden (27 *Augustus*) was de fonds-notering als volgt: de 5 pCt. kont. en op tijd 98,75; de 3 pCt. kont. en op tijd 68,85; Nap. renten en Sp. perp. niet genoteerd; Cortes 12; Nieuwe Leening 1832: 100 kont. en op tijd.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 30sten Augustus.

Dezer dagen zijn door Z. M. benoemd geworden, tot officieren van gezondheid, 2de klasse, bij het temporair hospitaal te Tervueren, de heeren *Mullemeister*, officier van gezondheid 3de klasse bij het regiment hussaren; *Rooster*, id. van de afdeeling grenadiers en *Cristan*, id. van de batterij veldartillerie no. 5.

tot officier van gezondheid, 2de klasse, bij het 1e bat. der 2e afd. inf., de heer *Hoven*, officier van gezondheid 3e klasse, bij het 2e bat. der 2e afd. inf.

— Gisteren heeft de 2de divisie van het leger, in het kamp bij Reijen gelegerd, weder eene militaire wandeling gemaakt langs de zijde van Dorst en over Oosterhout. — Het gebouw, voor cholerazieken bestemd, zoo de ziekte zich onverhoopt onder de troepen openbaarde, is thans in gereedheid. Z. K. H. de Prins *van Oranje* heeft hetzelve voor een paar dagen bezocht en aan den dirigerenden chirurgijn-majoor in het kamp, den heere *Kerst*, zijne tevredenheid over de goede inrigting te kennen gegeven. De gezondheid der troepen in het kamp is nog steeds zeer gewenscht.

— Uit Zutphen meldt men ons, met verzoek om hetzelve nog mede te de[illegible] het volgende:

« De verjaardag van Z. M. onzen geëerbiedigden Koning, is alhier plegtig gevierd geworden, door het [illegible] van vlaggen, het houden van [illegible] oefeningen [illegible] onderscheidene [illegible] het houden van eene groote parade [illegible] uit twee eskadrons van het regiment Hussaren No. 6, waarvan één te paard [illegible], Z. Exc. de luitenant-generaal, kommanderende het 2de groot militair kommando, voor wien dezelven defileerden, heeft deszelfs bijzondere tevredenheid, over de goede houding en het voorkomen dier troepen betuigd. »

— De collecte te Leiden gedaan, ten voordeele der behoeftigen dier stad heeft opgebragt de aanzienlijke som van ƒ 14,852,83½, behalve nog veelvuldige giften bij de doctoren en sub-commissien ontvangen.

— Wij hebben nopens den staat der heerschende ziekte bekend gewordene berigten [illegible] als volgt:

		nieuwe zieken.	herst.	Overl.	In beh.
's Gravenhage 29 Augustus,		8	9	3	58
Sedert 13 Julij		435	101	218	
Gorinchem 26	»	3	1	2	3
Genemuiden van 21-25	»	4	0	3	6
Rotterdam 28	»	10	10	6	250
» 29	»	7	6	6	245
[illegible] 25 en 26	»	4	3	0	1
Katwijk 27	»	28	10	10	15
Kampen 23-26	»	9	1	4	9
Amsterdam 29	»	47	10	25	142
Vlaardingen 27	»	2	0	1	1
Delft 28	»	1	3	0	11
[illegible] 28	»	6	0	2	8
Leiden 29	»	29	9	16	124
[illegible] 28	»	11	3	3	43
Rijswijk 29	»	1	0	0	2
[illegible] 28	»	7	2	6	18
Schokland 21-25	»	11	7	3	9
Oldemarkt 26	»	0	0	0	1
Zwolle 23-26	»	11	0	5	8
Zwartsluis 23-26	»	3	1	1	3
Nijmegen 26	»	4	0	1	4
Sedert 20 Aug.		14	2	8	

Te Spaarndam zijn de sporen der ziekte ontdekt; te Vianen zijn eenige personen, welke men vermeende daaraan ziek te zijn, hersteld.

Den 24 en 25 dezer, heeft de ziekte zich ook te Haarlem geopenbaard bij vier personen, van welke twee van buiten de stad ziek zijn aangekomen; [illegible] zijn overleden; den 26 en 27sten zijn geen nieuwe zieken aangemeld. [illegible] (in de stad en het militaire hospitaal) ontstaan 3 nieuwe gevallen; zijn 2 personen overleden en 1 hersteld; zijnde er nu nog 6 in behandeling.

'S GRAVENHAGE, den 29sten Augustus.

In de laatste dagen is de couriertwissel in deze residentie weder vrij levendig geweest. Laatstleden donderdag, is de kabinetscourier [illegible] met depeches onzer regering naar Londen vertrokken. Gisteren [illegible] couriers alhier aangekomen.

Men verzekert dat dezer dagen, in eene bijeenkomst der te Leiden aanwezige hoogleeraren, met eenparige stemmen is besloten, de [illegible] aan de hoogeschool met de tweede week van September weder aan te vangen, en dezelve niet, uit hoofde van de [illegible] als in onderscheiden andere steden des rijks heerschende ziekte, te verschuiven.

BELGIE.

[illegible], den 29sten Augustus.

Het *Memorial* onderzoekt, in een lang vertoog, de redenen, welke de conferentie bewegen kan om den Koning van Holland niet tot de 24 artikelen, of voor het minst tot de ontruiming der citadel te noodzaken, en vermeent ten slotte, dat, wanneer slechts het gouvernement eene bepaalde sommatie aan de conferentie zond, om binnen zeker tijdverloop hare verbindtenissen te vervullen, met te kennengeving, dat Belgie, na dit tijdverloop voor zich-zelven zou handelen, zulks het gewenscht gevolg zou hebben, en de Koning van Holland, het vragend gemoed [illegible], zou toegeven, onder protest van door de overmagt gedwongen te zijn; zoals met de vrijlating der Schelde-vaart in het verleden jaar gebeurd was. [illegible] gemeld blad, want het schijnt, behalve alle verdere beloftingen, die zich hierbij opdoen, de tijdelijke vrijlating van de vaart op de Schelde, met de [illegible] van het [illegible] van het Antwerpsch kasteel gelijk gesteld hebben.

— Het *Journal des Flandres* heeft dezer dagen een brief geplaatst van [illegible] heer *Kervyn de Cattenlo*, welke daarbij verklaart van het kandidaatschap voor St. Nicolaas af te zien, *omdat hij meende [illegible] aanzoek van den graaf Vilain XIIII [illegible] te worden.* Het dagblad *l'Union* beijvert zich te verzekeren, dat de graaf geen dergelijke pogingen [illegible].

— De heer *[illegible]not*, oud kapitein der genie, een zoon van den vermaarden generaal van dien naam, is voor een aanval der heerschende ziekte bezweken.

— Uit Brugge meldt men van 27 dezer: Drie detachementen militairen tot de ligting van 30,000 man behoorende, zijn gisteren en eergisteren van hier vertrokken. Deze detachementen waren bestemd: het eerste van 501 man voor het 4de regiment; het tweede van 404 man voor het [illegible] en het 3de van 234 man voor het [illegible] regiment van linie.

— Een hoofd-officier van Mons te Brussel gekomen, verzekert, dat zoogenaamde fransche deserteurs zich dagelijks in voorgemelde stad aanmelden, [illegible] onmiddellijk in onze regimenten worden ingelijfd. Dit is, zegt men, eene nieuwe tusschenkomst, die op deze wijze geschiedt, om de noordsche mogendheden geen achterdocht te geven. (*Messager.*)

— Men verzekert dat de heer *Ducpétiaux*, inspecteur generaal der gevangenissen, zich in Zwitserland bevindt als agent van de revolutionnaire propaganda. (*Id.*)

— Men spreekt niet dan van de Schelde. Unionisten, liberalen, orangisten of patriotten, allen redeneren gezond of mal er over, en houden zich met niets anders bezig. Men denkt niet meer aan de schuld; men zwijgt over de kapitalisatie; spreekt geen woord van het sijndicaat; laat Luxemburg daar; verlaat den heer *Thorn*; vergeet *Chassé*; van ijzeren wegen wordt niet meer gesproken, aan het ontmantelen der vestingen wordt niet meer gedacht; het huwelijk is niet meer aan de orde van den dag; de feesten zijn opgeschort; de *Te Deums* gezongen; de straten ledig en stil; het volk is tot zich-zelven terug gekomen. De Schelde, de Schelde-monden, de Schelde-vaart, ziedaar de eenige woorden die in de ooren klinken, de eenige belangen die in aanmerking komen, de eenige voorwerpen van discussie, die van den Theems tot aan de Seine, van den Amstel tot aan de Schelde alle couranten zullen, alle onderhoud uitmaken, alle diplomatische conferentien ten onderwerp hebben. In de Schelde ligt de oplossing onzer aangelegenheden; voor de Schelde blijven wij onder de wapenen en roepen om oorlog; voor de Schelde leenen Frankrijk en Engeland ons hunnen steun; onze onafhankelijkheid, onze voorspoed is in de Schelde gelegen; mogen zij er uit voortkomen. (*Lynx.*)

— In een fransch dagblad leest men, dat een zoon van *Lucien Bonaparte*, welke zich op een handel-vaartuig naar Griekenland begaf, door een pistoolschot het leven verloren had, op een oogenblik dat hij zich alleen in de kapiteins-kajuit had bevonden; men was onzeker of hij zich-zelven het leven had benomen, dan of een ongeluk de oorzaak van zijn dood was geweest. Het lijk is naar Navarino overgebragt en daar plegtig ter aarde besteld.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 27sten Augustus.

Hoe onwaarschijnlijk ook het berigt luiden mag, bevestigt het zich echter, dat de gewezene Hertog *Karel van Brunswijk* inderdaad het voornemen koestert om zich des noods met geweld in het bezit zijner staten te stellen. Te Parijs en Fontainebleau is men reeds werkelijk bezig tegen een handgeld van 50 franken een zeker getal gelukzoekers aan te werven, die, zoodra hunne sterkte tot 6000 man zal zijn aangegroeid, bestemd zijn, om onder het bevel van den poolschen generaal *Romarino* te [illegible] te worden ingescheept, en van daar naar de monden der Elbe en Weser te worden overgebragt. De overeenkomst tusschen den vorst en den zoo even genoemden bevelhebber aangegaan, is woordelijk van den navolgenden inhoud: » Ik ondergeteekende, *Karel*, Hertog van Brunswijk, verklare bij deze den generaal *Romarino* te magtigen, om de door mij beraamde expeditie in gereedheid te brengen, ten aanzien van welke ik hem reeds onderrigte, dat de equipements- en kleeding-stukken, volgens de gemaakte kontrakten binnen kort zullen worden afgeleverd, en dat bijgevolg niets anders overblijft, dan wapentuig en mondbehoeften, te gelijk met het noodige materieel aan te koopen. Gemelde generaal zal in mijnen naam zoo spoedig mogelijk, de officieren, onder-officieren en soldaten, tot het bepaald getal, aanwerven, en in kaders verdeelen. Hij zal zich belasten met het huren van transportschepen voor de geheele expeditie, op de plaats die nader door mij zal worden aangewezen. Wat de troepen, hunne wapenen, en de uitgaven van transporten betreft, zoo zullen zijne maatregelen volkomen door mij worden goedgekeurd; voor de uitvoering daarentegen, de kosten van [illegible] heb ik eene som van twee maal honderd duizend franken aangewezen, waarvan reeds [illegible] aan den generaal *Romarino* is uitbetaald, die daarvoor bij deze kwijting verleent, en aan wien het overige, naarmate der behoeften, en tegen behoorlijke kwitantie zal worden ter hand gesteld. Aldus in dubbeld opgemaakt te Parijs, den 4den augustus 1832, onder belofte van stilzwijgen.

(get.) *Karel*, Hertog v. Br.
Romarino.

Intusschen houden de laatste berigten uit Parijs, dat het Fransch

gouvernement eindelijk op deze woelingen is opmerkzaam gemaakt, en krachtens de wet omtrent het verblijf van vreemdelingen aan den hertog gelast heeft het land te verlaten.

— De afkondiging van de besluiten der bondsvergadering van den 28sten junij, in het Groothertogdom Baden, welke thans officieel het licht ziet, is zonder het geringste voorbehoud, en zonder eenige aanmerkingen geschied. Intusschen verzekert men, dat er tusschen het Badensch gouvernement en de bondsvergadering nog eenig verschil bestaat omtrent de meer of mindere vrijheid welke aan de drukpers moet worden gegeven. De laatste zou tot heden toe te vergeefsch hebben aangedrongen, dat men de voormalige redakteurs *der Vrijzinnige* de uitgave van een ander dagblad verhinderde, en dat ook de *Staatkundige Jaarboeken* van *Rotteck* mogten verboden worden.

— De Badensche gedeputeerden *Stoztim*, *Hoffman* en *Gerbel*, hebben onlangs gezamenlijk eene reis door het Groothertogdom gedaan, en zijn overal met geestdrift ontvangen.

— De te Berlijn bestaande commissie van herziening voor de stedelijke regten heeft haren arbeid voor eenigen tijd gestaakt. Een der bladen, die zulks vermelden, maakt de opmerking, dat zij sedert zes jaren met deze moeijelijke taak bezig is, zonder iets aan het licht gebragt te hebben, en meent, dat zij beter zou doen, in plaats van de bijzondere regten van steden en provincien in een nieuw kleed te steken, aan eene algemeene wetgeving voor de verschillende landen van Pruissens gebied, zoo als Zweedsch Pommeren, Posen en de Rijnprovincien, die alle onder verschillende wetten leven, te arbeiden. De groote vraag zou echter blijven, of deze landen met zulk eene algemeene wetgeving gediend zouden zijn.

— De russische grenzen aan de zijde van den Caucasus en Daghestan zijn gedurende den ganschen zomer door talrijke rooverbenden onveilig gemaakt. Een derzelve, door den bekenden *Kazi Moulla* aangevoerd en niet minder dan 5 a 600 man sterk, heeft onderscheidene invallen op russisch grondgebied gedaan, doch is telkens met verlies terug geslagen. De laatste maal was het dien bevelhebber gelukt, zich van eene versterkte plaats meester te maken en heeft hij aldaar gedurende eenige dagen de tegen hem afgezondene troepen staande gehouden, eindelijk genoodzaakt de wijk te nemen, is hij met eenen aanmerkelijken buit in de bergen terug getrokken, na alvorens een dertigtal gekwetsten en gevangenen, en onder deze een zijner aanvoerders te hebben verloren.

WOORD AAN DEN BURGER- EN BOERENSTAND,

BETREFFELIJK DE *CHOLERA*.

(*hetwelk, afzonderlijk gedrukt, gratis bij de uitgevers dezer sal verkrijgbaar gesteld worden.*)

Het stedelijk bestuur van Parijs, alwaar de thans mede in ons land heerschende *cholera* groote verwoestingen aangerigt heeft en nog dagelijks vele menschen de slagtoffers dezer ziekte worden, heeft eene commissie benoemd, bestaande uit de bekwaamste genees- en heelkundigen, » ten einde den *aard* en loop der *cholera*, benevens hare uitwerkselen op het menschelijke ligchaam te onderzoeken, en zoodanige *raadgevingen*, vooral ten dienste van den eenvoudigen burger op te stellen, waarna hij zich moet gedragen, om deze ziekte af te weren, alsmede de daartoe aan te wenden middelen te doen kennen en de wijze van behandeling der personen voor te schrijven, welke door dezelve overvallen of aangetast worden." Ten gevolge van dit onderzoek, heeft gemelde commissie, hare bevindingen en onpartijdig oordeel over deze gevreesde ziekte bekend gemaakt, welke bekendmaking door alle Couranten is opgenomen, opdat ieder één, in welken stand hij ook leven moge, dezelve weten, en er, onder *Gods zegen*, een gepast gebruik van zoude kunnen maken. Daar wij al hetgene door deze commissie over de *cholera* gezegd wordt, hoogst belangrijk voor het menschdom achten, hebben wij besloten, deze raadgevingen uit het fransch over te nemen, en zoodanig te wijzigen, als, naar ons oordeel, de *ligging* en *gesteldheid van ons land*, — de *aard*, *zeden* en *gewoonten onzer landgenooten* zulks vorderen; ten einde hun eenen menschlievenden en doelmatigen raad te kunnen aanbieden.

De cholera zullen wij u, waarde landgenooten, niet behoeven te beschrijven. Weinige weken geleden, kenden wij haar alleen door berigten uit andere landen; maar thans, daar zij op onzen vaderlandschen bodem verschenen is, hebben wij haar van nabij in hare schrikbarende uitwerkselen leeren kennen. Er bestaat alzoo dringende noodzakelijkheid, om onze wel zwakke maar toch welgemeende pogingen in het werk te stellen, ten einde deze ziekte in haren loop te stuiten en haar vernielend zwaard te ontwijken.

Ook zullen wij u niet behoeven op te geven, welke verpligtingen *bloedverwanten* en *vrienden*, en menschen in 't algemeen, jegens elkander te vervullen hebben, vooral bij het heerschen eener ziekte, welke van den een' op den anderen, zoo het schijnt, overslaat, en die, werd zij niet gestuit, van den *eersten tot den laatsten* zoude kunnen vellen.

Wij zullen u evenmin behoeven aan te toonen, welke straffen, al ware het slechts de wroeging in ons eigen hart, wij ondergaan zullen, wanneer wij nalatig zijn in het aanwenden van die middelen, welke tot afwering en verdrijving dezer ziekte voorhanden zijn, en alzoo ons aan een pligtverzuim schuldig maken, hetwelk de schroomelijkste gevolgen kan hebben; want niet alleen maken wij ons zelve tot slagtoffers er van, maar onze *vrouwen*, *kinderen*, *vrienden* en *buren*, worden door het slecht gedrag van een enkel mensch naar het *graf* gesleept, zoo als verscheidene voorbeelden in andere landen ons leeren, dat op zulk eene wijze *geheele huisgezinnen*, ja *geheele buurten* uitgestorven zijn. Hoe zal derhalve een lijder, die onder de grootste pijn en smart sterft, voor *God* verschijnen, onverschillig tot welke kerk of gezindte hij op aarde behoord heeft, bijaldien hij als de oorzaak van zijnen eigen' dood en van die van vele anderen beschouwd moet worden?

De *cholera* is eene *ziekte*, welke, in zeker opzigt, niet ten onregte als schrikverwekkend wordt aangemerkt, omdat veelal menschen door haar aangetast, *zoo er geene spoedige en krachtdadige hulp aangewend wordt*, binnen weinige uren den geest geven; weshalve het niet vreemd is, dat velen, op de enkele gedachte aan de ziekte, door vrees bevangen worden. Zulk eene vrees echter is waarlijk niets dan het uitwerksel van eene zwakke geestgesteldheid, en een bewijs van geen genoegzaam vertrouwen op God, of van de bewustheid, dat ons gedrag van dien aard is, dat wij op het denkbeeld sidderen, van deze wereld te moeten verlaten en voor den Hemelschen regter te verschijnen. Zoodanige vreesachtige gemoedsgesteldheid heeft den nadeeligsten invloed op het ligchaam, en maakt hetzelve voor de ziekte niet minder ontvankelijk dan al hetgene het zenuwgestel verzwakt, zoo als toorn, schrik en alle sterke aandoeningen, zelfs die van al te groote blijdschap of al te levendige vermaken.

Komt nu hierbij, dat men tegen beter weten aan, en tegen al hetgene het gezond verstand ons zegt, handelt, en gereede hulp en goeden raad versmaadt, spottend alles verwerpt en geen gebruik maakt van die middelen, welke ons aangeboden worden, dan zijn dit zoo vele redenen te meer, die de werking der ziekte bevorderen en haar spoedig doen ontstaan. En och! mogten wij thans, minder dan ooit, uit het oog verliezen, *dat wij alle zwakke stervelingen zijn, dat onze levensdraad zoo gemakkelijk afgesneden wordt, en dat hij, die zich verbeeldt de gezondheid en kracht, de opgeruimdheid van geest, zelve te zijn, dikwerf het eerste geveld ligt, dat onze tegenstand zoo krachteloos is, wanneer de dood verschijnt, daar wij dan zoo gedwee als een lam het hoofd nederleggen.*

De brave echter, met eerbied voor *Gods heiligen wil* doordrongen, is gerust, wacht met gelatenheid het lot, dat hem beschoren is, af; hij *vreest* niet; is gerust, opgeruimd en welgemoed; handelt zoo als het een' Christen betaamt; maakt gebruik van raadgevingen, voorzorgen en behoedmiddelen, en vermijdt alles, wat aanleiding tot de ziekte kan geven; terwijl hij de meeste *hulpvaardigheid* aan lijders betoont, zonder zelf van de ziekte aangetast te worden.

Beschouwen wij voorts deze ziekte, zoo als dezelve buiten 's lands gewoed heeft, dan bevinden wij ook, dat zij zoo schrikbarend niet is, als zij wel het voorkomen heeft; want uit de gedane waarnemingen blijkt, dat op plaatsen, alwaar men geene voorzorgen genomen en de ziekte met de grootste woede geheerscht heeft, van de 75 menschen één — en in andere plaatsen, alwaar men *naar raad en voorschrift niet alleen luisterde, maar dezelve ook nakwam*, er slechts van de 200 menschen één bezweken is, en dit is immers niet van eenige beteekenis; want vergelijken wij daarbij, de verwoestingen, welke eertijds de *kinderpokken*, het *roodvonk*, *aanstekende ziekten*, *kwaadaardige koortsen*, *roode loop* — om niet van de alles verslindende pest te spreken, aangerigt hebben, en hoe vele *honderde menschen* er toen stierven zonder op ons dien nadeeligen indruk te hebben, welken thans een *enkele cholera lijder* op vreesachtige gemoederen uitoefent, zoo moeten wij gewis over zulk een verschijnsel verbaasd staan.

De behoedmiddelen nu tegen de aanvallen dezer woedende ziekte zijn zeer eenvoudig en zoodanig, dat ieder braaf mensch, dezelve met hart en ziel zal nakomen; want niet alleen zijn dezelve geschikt tot afwering der *cholera*, maar zij bevatten tevens het voorschrift van een' leefregel, die alle menschen, welke prijs op zich zelven stellen, zullen trachten op te volgen. Wij weten echter zeer wel, dat behoeftige menschen, door hunne omstandigheden, daaraan zoo letterlijk niet voldoen kunnen, maar wij weten tevens, dat zij veel vermijden kunnen, hetwelk de ziekte wezenlijk bevordert, en hier, zoo door stedelijke besturen als door bijzondere personen, uit menschlievendheid, alles in hunnen toestand bereid en aangeboden wordt, wanneer zij er slechts gebruik van willen maken — en dit is *pligt*, dit zegt ons de leer van *Christus* — dat wij aan den eenen kant medelijdend en hulpvaardig, maar aan den anderen kant ook gewillig en erkentelijk moeten zijn, en alzoo den welgemeenden goeden raad behooren op te volgen.

(*Het vervolg in een volg. Nommer.*)

LETTERKUNDIG BERIGT.

Handleiding tot de kennis der verschillende soorten van batterijen, met aangifte van derzelver hoofd- en onderdeelen, hare plaatsing, armering, opbouw, enz. Door G. J. STIELTJES, *1ste luit. der artillerie, 1 deel compleet met platen en tabellen.* Te Breda bij BROESE en Comp. 1832, in 8°. gr. 264 bladz. De prijs is *f* 4.—

Ofschoon geen bevoegde beoordeelaars zijnde, over een werk, hetwelk uitsluitend een krijgskundig onderwerp behandelt, komt het ons, na eene oppervlakkige beschouwing van hetzelve, belangrijk genoeg voor, om hierop de aandacht van het militaire publiek in te roepen. Voor zoo verre onze kennis strekt, is dit onderwerp, in onze taal, niet afzonderlijk en zoo volledig behandeld geworden, als in het werk hetwelk wij hierboven aankondigen. De veranderde toestand van het vaderland maakte het noodzakelijk, dat men, voor bijna twee jaren, en nog steeds bij voortduring, bedacht moest wezen, op alle mogelijke middelen van verdediging, zoowel in onze belangrijkste vestingen, waterverdedigingen, kusten, als verdere bedreigd wordende punten, op middelen die tevens kennis en oordeel vorderden. Onder deze middelen nu, besloeg de zoogenaamde *batterij-bouw*, eene voorname plaats. Daar er nu niet achtereenvolgend, maar op verschillende punten te gelijk moest gewerkt worden, zoo waren er meerdere deskundigen noodig, dan waarover men terstond beschikken konde. Dit en het oprigten van artillerie-schutterij kompagnien, maakten eenen leiddraad, voor het wetenschappelijk onderrigt in de zoogenaamde *batterij-bouw* en alles wat daarop betrekking heeft, noodzakelijk. Het gevoel dat

ieder vaderlander in die oogenblikken bezielde, om iets ten nutte van het vaderland te doen, was voor den schrijver dan ook eene aansporing, zijne in 1824 aanvankelijk opgestelde memorie over dit onderwerp, voor de drukpers in gereedheid te brengen, om alzoo in deze behoefte te voorzien.

In eenen duidelijken en eenvoudigen stijl behandelt de schrijver al de takken, welke tot dit in deze oogenblikken gewigtig onderwerp behooren, en al heeft hij weinig nieuws voor deskundigen voorgedragen, hij heeft althans eene duidelijke en volledige handleiding over dit onderwerp gegeven, dat tegenwoordig, in de handen van een ieder, zelfs van hen die de wapenen niet dragen kunnen, van nut kan zijn, om, des noodig, de gewapende magt, met kennis en oordeel, de behulpzame hand, in de verdediging van het dierbaar vaderland te kunnen reiken.

ALLERLEI.

Compère Jottrand maakt op *compère Claes*, (dien onze lezers uit onze vroegere medegedeelde levensberigten, Vid. Jaargang 1830, zullen kennen) eene lijkrede in den *Courrier Belge*. Armzaliger *necrologie* heeft de periodieke drukpers wel nimmer opgeleverd; het begin is karakteristiek: *Claes* was bang voor de *cholera-morbus*, of anders gezegd: *Claes* was bevreesd voor den dood: » *il ne cessait de manifester à ses amis la crainte d'en être atteint!*" Een weinig verder: » *On sait que* M. Claes *était au nombre des rédacteurs du* Courrier des Pays-bas, *qui commencèrent en 1828 contre le système absolutiste du roi Guillaume cette guerre acharnée qui se termina par la revolution de 1830. A peine l'auteur de cet article* (Jottrand) *avait-il jeté la première pierre au ministre van Maanen, que l'on regardait avec raison comme l'instrument le plus déterminé de la politique anti-libérale de la maison d'Orange, que* M. Claes monta courageusement sur la brèche pour le seconder" enz. (1). Een soortgelijk dood-berigt, zoude men, wanneer de gelegenheid zich daartoe opdeed, van al de *champions* der belgische omwenteling kunnen maken. Niemand in geheel Belgie heeft Holland als vijand geringer geacht, dan de apostelen van den *Courrier*, den heer *Lebeau* en den blinden *Rodenbach* daaronder begrepen. Moedvol wanneer de oorlog verre is, zeer bescheiden in de diligence naar Valenciennes, wanneer het kanon in de nabijheid dondert, of wanneer de dood van eene andere zijde grijnst. Beklagenswaardig Belgie, aan welke wezens hebt gij uw geluk en schitterende voorspoed opgeofferd?

"Hebt toch maar een klein beetje geduld." — Zeide koning *Pelo*, aan alle deputatien, die hem geluk kwamen wenschen en om oorlog of schikking vroegen, — » Ik ben toch immer zoo niet, in de eerste wittebroods-week te paard gaan zitten en de Hollanders kloppen. — Wat zoude de jonge koningin zeggen, wanneer ik eens met de kous op het hoofd te huis kwam — Onze zakjes staan nu eerst moeijelijk! Wanneer schoonpapa niet te veel in zijn eigen huishouding te doen krijgt — dan komt hij ons helpen. Intusschen heeft hij mij eene geheele fournée officieren beloofd, en *Paixhans* komt ook, om de kanonnen zijner uitvinding zelf te rigten. — Nog maar een beetje geduld — want krijgt cousin *Pedro* in Portugal eene slaag, dan *degringolleert* mijn goede vriend *Grey*, en wat zou er dan gebeuren als wij reeds begonnen waren? De Pruissen zitten schoonpapa en mij voor aan de neus; zij trekken bij Venlo zoo te zamen! Daarbij moeten wij de Hollanders ook niet versmaden. Die duivelsche [illegible] versterken zich nog dagelijks, zonder er veel ophef van te maken. Toen wij naauwelijks van eene reserve gesproken hadden, zond *Willem* 3500 man nieuwe troepen naar zijne armee; kort na tijd daarna wederom een 1000, en tegen 15 november kan hij 8000 nieuw gekleede en uitgeruste schutters naar het leger zenden, zonder dat gij iets er dat merkt. — Alles moet zijn tijd hebben, vooral de diplomatie!" — » Maar Sire, denkt uwe majesteit wel om de voorspellingen van *de Potter?*" — » Ach, *de Potter* is een dwaas, of alle mijne ministers zijn bedriegers!" Beide kon waar zijn, doch uit den mond der dwazen hoort men somtijds de waarheid; uit die van bedriegers nimmer!

Aan het landgoed Claremont in Engeland wordt met ijver gearbeid. Men wil dat vorst *Leopold* hetzelve tegen de maand November gaat betrekken, om . . . . met zijne jonge vrouw de *[illegible]ster* waar te nemen. Zekere opmerkers maken uit gevolgen dat er geen staart had, *c'est égal*, antwoordden anderen, *on lui fera la queue*. Het was een *quiproquo*, de laatsten lachten dat men van *Leopold* zelven sprak.

---

(1) Men weet dat de heer *Claes* tot het getal redacteurs van den *Courrier des Pays-Bas* behoorde, die in 1828 tegen het onbeperkt stelsel van koning *Willem* dien verbitterden oorlog begonnen, welke met de revolutie van 1830 eindigde. Naauw had de schrijver van dit artikel (*Jottrand*) den minister *van Maanen*, dien men te regt als het ondernemendst werktuig der anti-liberale staatkunde van het huis *van Oranje* beschouwde, den eersten steen toegeworpen, of de heer *Claes* sprong moedig in de bres om hem te ondersteunen", enz.

Beursprijs der Effecten, te Amsterdam.

WOENSDAG, 29 Augustus 1832.

NEDERLANDEN,	Werkelijke schuld, 2½ pCt.	ƒ 43 3/8 à 44	[illegible]
	Uitgestelde schuld	- [illegible] à 1 [illegible]	[illegible]
	Kansbiljetten	- 16 [illegible] à 17 [illegible]	17
	Amortisatie Syndicaat, 4½ pCt.	- [illegible]	[illegible]
	Idem idem, 3½ pCt.	58 [illegible] à 58 [illegible]	[illegible]
	Oorlogs-lasten 1830 à 5 pCt.	- 91 [illegible] à 91 [illegible]	91 [illegible]
	Vrijw. geld. 1831 à 6 pCt.	- 96½ à 97	96 [illegible]
	Nieuwe idem 1832 à 5 pCt.	- 83 [illegible] à 83 [illegible]	83 [illegible]
	Schatkistbiljetten, 6 pCt.	- 99 [illegible] à 99 [illegible]	[illegible]
	Handel-Maatschappij, 4½ pCt.	- 86 [illegible] à 87 [illegible]	[illegible]
FRANKRIJK,	Inschr. op 't Grootboek 3 pCt.	- 69 [illegible] à 69 [illegible]	69 [illegible]
RUSLAND,	Bij *Hope en Comp.*, 5 pCt.	- 95 [illegible] à 96 [illegible]	96 [illegible]
	Bij dezelfde 1828, 5 pCt.	- 97 [illegible] à 98 [illegible]	98
SPANJE,	Certific. Amst., 5 pCt.	- 51¼ à 51 [illegible]	[illegible]
	Dezelfde 3 pCt.	- 30 à 30 [illegible]	30 [illegible]
	Uitgestelde schuld	- 7 à 7 [illegible]	7 [illegible]

TOONEEL-BERIGT.

Met permissie van Zijne Hoogheid den Hertog *van Saksen-Weimar*, zullen de Nederlandsche Tooneelisten, onder directie van den Heer W. G. W E D D E L O O P E R, het genoegen hebben te geven in zijne expresselijk daartoe vervaardigde Schouwburg, staande in het Kamp, bij *Reijen*, op Donderdag den 30. Augustus 1832. HUIG DE GROOT'S TWEEDE BALLINGSCHAP of *Vlugt uit Amsterdam*, Tooneelspel in 5 Bedrijven, door den dichter *Loosjes*. Na hetzelve DE MISLUKTE SERENADE of *de Intrigue aan het venster*, Vaudeville in een Bedrijf. Op Vrijdag den 31. Augustus 1832 DE PAGIESTREKEN, Blijspel in 5 Bedrijven naar het hoogduitsch van *A. von Kotsebue*. Na hetzelve, DE BLINDE CASSANDER of *het Concert van Arlequin*, Vaudeville in een Bedrijf. Op Zaturdag den 1. September 1832. Voor eene extra representatie buiten het Abonnement. HONDENTROUW of *de moord in het woud van Bondy*, geschiedkundig Tooneelspel in 3 Bedrijven, naar het fransch. Na hetzelve DE SCHOENLAPPER EN DE RENTENIER of *het vergenoegen overtreft den rijkdom*, Vaudeville in een Bedrijf.

De heeren geabonneerden zullen het voorregt genieten, om, voor zoo verre zij hunne diploma nog niet gebruikt hebben, dezelve in deze voorstelling te kunnen plaatsen; zullende het eerste nummer van het 2e Abonnement op Zondag den 2den September een aanvang nemen.

---

* * Bij de Boekhandelaars D. K. MULLER & COMP.,
* te *Arnhem*, wordt heden uitgegeven en alom verzonden: BEKNOPTE BESCHRIJVING VAN DEN AZIATISCHEN BRAAKLOOP (*Cholera Aziatica*), in deszelfs verschijnselen, kenteekenen, oorzaken, onderscheidene vormen en geneeskundige behandeling, *inzonderheid ten nutte der Heelmeesters ten platten lande*, door A. MOEE, Med. Dr. President der Provinciale Commissie van Geneeskundig Onderzoek en Toevoorzigt in Gelderland. De prijs is 75 centen.

MILITAIRE SPECTATOR.
BELANGRIJK BERIGT.

Bij het ten einde loopen van het tweede tiental nummers van den *Militairen Spectator*, nemen de uitgevers, met onderlinge overeenkomst der redactie van genoemd Blad, de vrijheid, de aandacht van het lezend publiek op deze onderneming op nieuw in te roepen.

De voorloopige proeve tot het daarstellen van een Nederlandsch Militair Tijdschrift, welks bestemming het is om eenmaal eene waardige plaats onder soortgelijke tijdschriften in vreemde talen geschreven, te bekleden, is door de daarvankelijke deelneming, van een zeker gedeelte van het militair publiek, tot eene bepaalde onderneming overgegaan. Daardoor is de redactie in staat gesteld geworden, betrekkingen aan te knoopen, die voor hare lezers van belang zijn en nog verder zullen worden, welke betrekkingen bij eene ruimere deelneming, zich steeds verder zullen uitstrekken, waardoor de redactie zal kunnen overgaan:

1°. Tot het verder uitbreiden van haren werkkring, en

2°. Het leveren van een algemeen overzigt en van geheele of gedeeltelijke belangrijke stukken, uit de meest geachtste militaire tijdschriften die in Europa uitkomen, en welker kennisneming en beoordeeling ook voor het Nederlandsche leger van gewigt kunnen zijn.

Hierdoor zal de *Militaire Spectator*, met deze en zijne fondsartikelen, als het ware rang nemen in de zoogenaamde *Revues*, welke in Frankrijk en Engeland, in het letterkundige en wetenschappelijke vak, zoo veel opgang gemaakt hebben, en alzoo het aanschaffen van dezelfde militaire journalen onnoodig maken.

De grootere uitgaven, die door dit een en ander ontstaan, zullen echter den prijs van het abonnement voor dezen jaargang niet verhoogen; daar echter eene zoodanige verhooging van prijs voor den tweeden jaargang noodzakelijk zou moeten worden, zoo hebben de uitgevers echter besloten, de inteekenaren van den eersten jaargang van den *Militairen Spectator*, ook voor den tweeden en de volgende jaargangen, deze verschillende verhooging van prijs niet te doen ondergaan, uit dankbaarheid voor de ondersteuning, bij den aanvang dezer onderneming gegeven.

Alle post-directeuren en de voornaamste boekhandelaren in het rijk, zullen bij voortduring, de abonnementen op den *Militairen Spectator* aannemen.

BROESE & COMP.

Te Breda, bij BROESE & Comp., Boekdrukkers en Boekverkoopers.